ב"ה

גליונות לעיון בפרשת השבוע

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ הסנה תשס עטרה

[redacted]

בשלח (תשי"ז) י"ז א' – ז'

עיין גם גליון בשלח תש"ג העוסק במסוקים אלה!

××. סאלת כללית

הסוה את תלונות ישראל בפרקנו (פ' ג) לתלונותיהם בקדש (במדבר כ' ד–ה)
מהו ההבדל בין דברי תלונותיהם פה וסם?

ב. א' ויסעו כל עדת בני ישראל ממדבר סין למסעיהם על פי ה'.
רמב"ן: ואמר שנסעו ממדבר סין, חנו בנסעם מאלים, והלכו למסעים רבים, שעשו על פי ה' ואחר כן חנו ברפידים, ואמר זה דרך קצרה כי בנסעם תחילה ממדבר סין חנו בדפקה ואחרי כן באלוש ומאלוש לרפידים וזה טעם "למסעיהם". כי היו להם מסעים ממדבר סין אל רפידים, ולא באו שם במסע הראשון, אבל לא בא אתה אלא לפרש תלונותם, כי בתחילת בואם במדבר ההוא ילונו על הלחם, ועתה יריבו על המים;
"ואין מים לשתות העם" כאשר באו אל המקום ההוא ולא מצאו שם עינות, מים, מיד עשו מריבה עם משה וזה טעם "וירב העם עם משה", כי התלונות במקומות שני בהם "וילונו" היא תרעומת שהיו מתרעמים על עניינם, לאמר: מה נעשה? מה נאכל? מה נשתה?! אבל "וירב" – שעשו עמו מריבה ממש ובאו עליו לאמור: "תנו לנו מים" אתה ואהרן אחיך, כי עליכם הדבר ודמני עליכם. ומשה אמר להם: "מה תריבון עמדי? מה תנסו את ה'?!" – כי הריב הזה לנסות את ה' הוא, היוכל תת לכם מים, כי אם תחריבו ותתפללו אליו, אולי יענה אתכם וכן היה הדבר בלבם לנסות, כאשר אמר (ז): "הי"ש ה' בקרבנו אם אין?"
ואז רפתה רוחם מעליו ועמדו יום או יומים מסתפקים במים שבכליהם ואחרי כן "ויצמא שם העם למים וילן העם על משה" (ג) – כענין התרעומת אשר הם עושים בכל מקום בבקשם דבר.

1) מה הסתירה בין מקומנו לבין במדבר ל"ג ואין מישבה הרמב"ן?
× 2) איך מפרש הרמב"ן את המלים "ואין מים לשתות העם" ומה המריצו לפרש כן?
3) מה בין "וירב" לבין "וילן" לדעתו?
4) מניין לרמב"ן שבין המסופר בפ' ג' לבין המסופר בפ' ג' עברו כמה ימים?
5) השוה לדברי הרמב"ן כאן את דבריו דברים ו' ט", ד"ח לא תנסו את ה'.
האם מסביר הרמב"ן שם מושג זה של "נסות את ה'" כשם שהוא מבארו כאן או שנתן הוא לו שם משמעות אחרת!
(וע' גליון ואתחנן תשי"א[1], 13,2)

ג. ג וירב העם עם משה

ראב"ע: מזכיר "העם" ולא "כל העם" (כאשר הזכיר בדבר המן), כי שתי כתות היו. האחת אין להם מים לשתות והיא העושה מריבה עם משה; והשניה, יש להם מים שהביאו מאלוש והיא הרוצה לנסות את ה', אם יתן מים. כאשר יפרש תנו לנו מים: למשה ואהרן מדברים..... והנה השיב (משה) למריבים עמו, "מה תריבון עמדי" – נצעק כלנו אל ה'; ואמר למנסים "מה תנסון את ה'?"

1) מניין לראב"ע שהיו שם שתי כתות?
2) העומדים דבריו כאן בסתירה לדבריו שמות ט"ו, ד"ה ויעק ה'?
×× 3) מצא מקום שני בפרשתנו שיש ליישבו בדרך של כתות כתות!

ד. ד מה אעשה לכם הזה עוד מעט וסקלוני.
ה ויאמר ה' אל משה עבר לפני העם.

תנחומא שמות כ"ט: אמר לו הקב"ה למשה: "כן אתה אומר "עוד מעט וסקלוני"? עבור לפני העם – נראה מי סוקל אותך!! "התחיל עובר, עמדו כל ישראל לפניו ונהגו בו כבויד ומורא. אמר לו הקב"ה למשה: כמה פעמים אני מצוה אותך עליהם, שלא תסקפיד כנגדן, אלא הנהיגם כרועה הצאן שבשבילן העליתי אותך ובשבילם תמצא חן וחסד וחיים וכבוד לפני.

רש"י ד"ה עבר לפני העם: וראה אם יסקלוך, למה הוצאת לעז על בניו!
(וע' גליון תצוה תש"ז שאלה בו)

1) המכון מצינו במקרא ובמדרש שתבע ה' עלבון ישראל מיד נביאו?
2) כיצד מעבד ומנסח רש"י את דברי חז"ל בפרושו?

השאלות המסומנות × קשות והמסומנות ×× קשות ביותר. ענה לפי יכלתך והבנתך.